

V současné české animaci nenajdeme příliš spirituálních děl, ani autorů, kteří by se o ně pokoušeli. V postmoderní ironii se může jevit snaha o spiritualitu jako cosi mimoběžného. Soňa Jelínková (1988), která se někdy skrývá pod pseudonymem RRR+A, je proto v kontextu nejen české tvorby takovým mimoběžníkem – čestnou výjimkou. Animovaný film podle jejího názoru učí diváka znovu vnímat mýty. Svět bez patosu je podle ní světem bez touhy a svět bez touhy je světem bez lásky a svět bez lásky je světem odsouzeným k záhubě. Vyplývá to nejen z jejích filmů, ale i z její bakalářské práce věnované spirituální animaci, s níž v roce 2010 zakončila bakalářské studium animace na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně.

Její filmy skutečně nepostrádají patos a jsou protkané biblickými symboly (častý motiv hada) nebo pohádkovými či mytologickými motivy (král s korunou, apod.). V příbězích lze nacházet inspiraci nejen biblickými příběhy, ale i východní filozofií či eliadovským mýtem věčného návratu. Snímkům vévodí imaginární krajina, plná zlověstných a jakoby dávných, zasutých příběhů. Neklidnou atmosféru plnou napětí podporuje i atmosférická hudba (Jan Vozka, Josef Klepsa, Vojtěch Dědek) a převážně černobílé výtvarno s poněkud roztřeseným rukopisem. Černobílá podporuje kontrast mezi postavami podlými a zvířecími (tak je vykreslena většina mužských postav) a andělskými (převážně ženské postavy). Tak je tomu především v jejím filmu **Věnováno tmě** z roku 2010. Práce s protikladem mužského a ženského principu má často erotický podtext. Přiznaná protikladnost však ve snímku ladí s celkově pohádkově-mytickou stylizací i s příběhem, který bychom mohli přirovnat k biblickému kousnutí do jablka. „Vše, co se v animovaném filmu objeví, existuje na více úrovních, jako symbol, jako metafora, jako asociace, jako znak, jako gesto, jako odkaz...“ píše Jelínková ve své bakalářské práci. „Zásadní pro mě je nakládání s vizí, myšlenkou jako s příběhem, který je schopný předat znovu uvědomělou houževnatost přírodních živlů, jejich netušenou sílu, vnímanou námi v tom nejsvětějším způsobu jako duchovní. Tvůrce pak předává duchovní zážitek formou metaforických obrazů subjektivním způsobem.“

Jedině metafora může podle Jelínkové alespoň částečně přiblížit určité duchovní poznání, ke kterému se ve své tvorbě hlásí. Je pro ni důležité se ptát, odkud člověk pochází a z čeho je stvořen. Coby animátorka klade proto velký důraz na krajinu, v níž své příběhy rozehrává. „Milostný příběh v poušti má jiné významové roviny než v džungli. Je to jiný pár v jiných okolnostech... Toto vědomí a senzitivní přístup umožní, aby se dílo stalo důvryhodným, jelikož prostředí rozehrává příběh a současně jej umocňuje.“ V jejím snímku **Nedokáže si říct dost** (2011), který vytvořila během studií animace na pražské FAMU, připomíná její prostor až krajinu šimovskou, plnou podivných skrytých nebezpečí a tajemství. Jako by z těchto krajin samy vycházely příběhy. **Nedokáže si říct dost** je příběhem věčné touhy, která je původem veškerého vzniku i zániku, koloběhu energie, v němž věci kosmické splývají s těmi nejdrobnějšími, vidění mikrokosmické s makrokosmickým. Práce s černobílou ve filmu ladí s protikladem ženy a muže či zrození a smrti, jež se mezi sebou mísí v kruhu. Ve filmech Soni Jelínkové ale postavy nemají pevné kontury, neustále se proměňují. Právě věčná metamorfóza, tak typická pro autorskou kreslenou animaci, dodává jejím filmům tajemství a potlačuje černobílost vidění.

Krátké filmy Jelínkové působí jako oživé sny či vzpomínky vymykající se jednoznačnému uchopení. „Věci, kterých se člověk zmocní, ztrácejí svou magičnost, lidstvo si odjakživa vytvářelo představy o svých bozích, o tom, co je přesahuje,“ odůvodňuje prameny své poetiky. „Obraz, kompozičně i barevností, vyhledává ztracené vzpomínky, drancované sny, které ubírají minulosti na intenzitě, ale zároveň se tak stávají něčím mnohem skutečnějším,“ píše autorka. Nad jejími snímky lze uvažovat o psychoanalytických či duchovních aspektech tvorby, přičemž Jelínková se sama přiklání jednoznačně

k tomu druhému. „Tvůrce animovaného filmu vytváří jakousi svoji intimní vizi světa, subjektivní imaginaci, jež je v díle dostupná jako transcendence, která je pro mnohé jinak nedostupná.“ Současný přetechnizovaný svět odsuzuje nejlapidárněji ve snímku **Sličná tvář** (2012). V něm klade městský život přehlčený obrazovkami, jenž je pouhým čekáním na smrt, do protikladu s nadějí v podobě víry, mytologických zvířat a krajin. Lidstvo ale není na modlení připraveno, dozvídáme se v temné vizi. Takovou přípravou by mohly být filmy Soni Jelínkové. Ostatně ne nadarmo autorka ve své bakalářské práci cituje Godardův náhled na úlohu básníků, potažmo umělců: „Básníci jsou mezi smrtelníky těmi, kteří svým závažným zpěvem pátrají po stopách uprchlých bohů, jsou v jejich stopách a vyznačují tak smrtelníkům, svým bratrům, cestu zpět“.